

б) надання соціальних виплат і соціальної допомоги [3].

Отже, питання конституційно правового статусу біженців і внутрішньо переміщених осіб тривалий час залишатиметься актуальним. Особливість конституційно-правового статусу обох категорій осіб полягає в тому, що зазначені категорії осіб були змушені покинути свої місця проживання для уникнення негативних наслідків ситуації у своїх державах. Здійснений аналіз свідчить про те, що діяльність держави в цьому напрямі ведеться, і конституційно-правові статуси таких категорій осіб відрізняються від інших громадян України, іноземців чи осіб без громадянства. Насамперед державою надано додаткові права й гарантії, покликані полегшити процес зміни місця проживання та отримання такого соціального забезпечення, яке могло б хоч частково компенсувати всі незручності, що виникли.

Література

1. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 26. Ст. 892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>

2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 1. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

3. Лісова Ю. Правова допомога внутрішньо переміщеним особам. Національна практика. Приклади правових консультацій. Практ. посіб. / відп. ред. С. Марущенко; вступ. слова: А. Вишневський, Г. Христова. Київ: Логос, 2017. 110 с.

УДК 347.4(043.2)

Каверіна В.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Падун Р.В., к.ю.н.

ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ СТОPIН ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ

Економіку будь-якої держави важко уявити без транспортних послуг. У всіх країнах світу транспорт є однією із важливих галузей народного господарства та складовою частиною людських стосунків. Сам процес перевезень не виробляє нового продукту, але виступає як сполучна ланка

між підприємствами, сприяючи функціонуванню інших галузей економіки, розв'язанню соціальних задач, раціональному та гнучкому використанню виробничих сил, забезпечуючи обороноздатність країни. Відповідно до договору повітряного перевезення усі учасники повинні дотримуватися загальних правил, про які не повинні забувати ні перевізник, ні їх клієнти. Роль цивільно-правового договору значно посилюється в самостійній організації господарської діяльності суб'єктів товарно-грошових відносин. Все це свідчить про зростаючу соціальну цінність цивільного права в правовій державі і визначає його місце в системі правових галузей [5].

Нездійснення платежу за договором є порушенням умов виконання договору, а не його недійсність. Порушення умов виконання договору та його недійсність породжують різні наслідки. Разом із тим сторони, які укладають договір, мають право обумовити настання або зміну прав та обов'язків обставиною, щодо якої невідомо, настане воно чи ні (відкладальна обставина) [1, с. 42].

Договору повітряного перевезення притаманний двосторонній характер, який зумовлений взаємним виникненням у кожної із сторін прав та обов'язків. Досить детально описано права та обов'язки перевізника та пасажирів у Правилах повітряних перевезень пасажирів і багажу. При наявності у пасажирів особливих вимог до перевезення за станом здоров'я, інформація про необхідні умови здійснення повітряного перевезення повинна бути надана перевізнику заздалегідь, на загальних підставах від трьох до однієї доби в залежності від ситуації. Оскільки до основних обов'язків перевізника належить створення безпечних і комфортних умов для пасажирів [3, с. 187]. Варто зазначити, що при будь-яких видах перевезень авіаційний перевізник завжди має право встановлювати свої правила повітряних перевезень, які спрямовані на підвищення ефективності та якості перевезень.

Керуючись законодавством України до суб'єктів правовідносин за договором повітряного перевезення відносяться авіаційний перевізник і пасажир. Авіаційний перевізник – це суб'єкт господарювання, який надає послуги з перевезення пасажирів, вантажу, пошти повітряним транспортом та виконує перевезення пасажирів та (або) вантажу за плату та (або) за наймом. Відповідно до Повітряного кодексу України авіаційний перевізник має ліцензію на проведення діяльності з перевезення пасажирів та (або вантажу) повітряним транспортом [3, с. 188]. До обов'язків авіаперевізника відноситься перевезення пасажирів до пункту призначення. Правилами повітряних перевезень пасажирів і багажу передбачені випадки, коли перевізник вправі відмовити пасажирів в перевезенні на будь-якому етапі перевезення, а також анулювати бронювання або зняти пасажирів з борту повітряного судна.

Метою такої відмови є забезпечення безпеки польоту та виконання вимог діючих законів або, виходячи із власних обґрунтованих рішень. Такі рішення мають бути визначені відповідно до правил як необхідні.

Перевізник може відмовити пасажиру у перевезенні у разі: необхідності забезпечення безпеки польоту повітряного судна; необхідності виконання вимог державних органів; порушення пасажиром встановлених правил користування повітряним транспортом і невиконання вимог командира судна; хвороби пасажирів, стан якого створює небезпеку як для самого пасажирів, так і для оточуючих; алкогольного сп'яніння пасажирів; порушення пасажиром громадського порядку; порушення пасажиром своїми діями безпеки польоту, що створює загрозу для життя, здоров'я пасажирів та екіпажу.

До обов'язків пасажирів відноситься оплата за надання послуги повітряного перевезення. Пасажир у свою чергу, завжди має право відмовитись від повітряного перевезення та отримати назад сплачену суму коштів. Відмова авіаперевізника визначається як відмова в перевезенні пасажирів або його багажу рейсом, незважаючи на його присутність для посадки на борт. Підстави для відмови у посадці чітко визначені ПК України. До таких підстав можна віднести: охорону здоров'я, забезпечення безпеки, неналежне оформлення необхідної для перевезення документації (паспорт, віза, квиток тощо) [2, с. 75]. Відповідно до Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу пасажир зобов'язаний зберігати квиток та інші перевізні документи до закінчення перевезення, а у разі виникнення у нього претензії – до часу її вирішення. Квиток та інші перевізні документи, що видаються пасажиру, повинні бути пред'явлені на першу вимогу уповноважених осіб експлуатанта [13].

Перевізник має право вимагати від пасажирів пред'явити уповноваженим особам перевізника, представникам відповідних державних органів усі документи на виїзд, в'їзд, транзит, належні довідки щодо стану здоров'я та інші документи, що вимагаються відповідно до законодавства. Перевізник в свою чергу, має право самостійно зробити і залишити в себе копії або будь-яким іншим шляхом зафіксовані дані, що містяться у наданих документах. За перевізником закріплюється право відмовити в перевезенні пасажирів, який не дотримувався чинних норм права, неналежно оформив документи, відсутність візи, коштів, квитка у зворотному напрямку тощо.

Література

1. Артемюк Л.Г. Особливості договору перевезення пасажирів і багажу повітряним транспортом. *Право України*. 2012. № 2. С. 41-45.
2. Оніщенко О.В. Договір повітряного перевезення: деякі цивільно-правові аспекти. *Юридичний вісник*. 2011. № 4 (13). С. 75-81.

3. Бортник Н.П. Договір перевезення пасажирів та багажу у міжнародному приватному праві. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. № 807. С. 187-191.

4. Правила повітряних перевезень вантажу: наказ Міністерства інфраструктури України № 728 від 14.03.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-06#Text>

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 40-44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

УДК 347.9(043.2)

Кепін А.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Падун Р.В., к.ю.н.

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Як правило, виникнення цивільних процесуальних правовідносин зумовлено наявністю між сторонами відносин, які набули спірного характеру. Однак специфіка цивільних процесуальних правовідносин полягає в тому, що вони обов'язково виникають через суд, який є обов'язковим їх учасником.

Розгляд будь-якої справи в суді має здійснюватися відповідно до закону. Суд, здійснюючи правосуддя, захищає права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб, державні та суспільні інтереси лише у спосіб, визначений законодавством України.

Цивільні процесуальні правовідносини – це система динамічних багатостадійних правових відносин, які мають імперативно-диспозитивний характер, виникають між обов'язковим суб'єктом – судом та іншими учасниками цивільного процесу, здійснюються відповідно до норм законодавства та правового статусу суб'єкта.

М.Й. Штефан вважає, що для виникнення цивільних процесуальних правовідносин необхідною є наявність: підстави, приводу, процесуальних передумов [1, с. 82].

Норми цивільного процесуального права є найважливішою передумовою виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Це загальні правила поведінки, сформульовані як владні веління, які спрямовані на врегулювання відносин, що складаються у зв'язку зі здійсненням правосуддя у цивільних справах. Норми цивільного процесуального права мають загальний характер, в них виражено